ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1949

Vyhlásené: 23.09.1949 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

209.

Vládne nariadenie

zo dňa 14. septembra 1949,

ktorým sa vykonáva branný zákon.

Vláda Československej republiky nariaďuje podľa § 75 branného zákona zo dňa 23. marca 1949, č. 92 Sb., a podľa § 1, ods. 1, písm. a) zákona zo dňa 11. mája 1949, č. 143 Sb., o zmenách v organizácii verejnej správy a v pôsobnosti jej orgánov:

Diel I.
Odvody.

Pravidelné odvody.

§ 1.

Soznam osôb, u ktorých vznikne pravidelná odvodná povinnosť v nasledujúcom kalendárnom roku, a brancov vyhotovujú a ostatné práce potrebné na prípravu pravidelných odvodov vykonávajú správcovia verejných matrík a národné výbory podľa predpisu, ktorý vydá Ministerstvo národnej obrany po dohode s Ministerstvom vnútra.

§ 2.

(1) Osoby, ktoré podliehajú pravidelnej odvodnej povinnosti v nasledujúcom kalendárnom roku, sú povinné prihlásiť sa každoročne v čase od 1. júna do 30. júna predchádzajúceho roku (prihlasovacia lehota) ústne alebo písomne na odvodný súpis.

(2) Na prijímanie prihlášok na odvodný súpis je príslušný:

a) miestny národný výbor miesta trvalého pobytu,

b) pre osoby, ktoré nemajú trvalý pobyt, miestny národný výbor miesta, v ktorom sa zdržujú v prihlasovacej lehote,

c) pre osoby, ktoré dochádzajú z miesta trvalého pobytu do iného miesta za svojím zamestnaním (do školy), miestny národný výbor miesta ich zamestnania (školy),

d) pre osoby, ktoré trvalo zdržujú sa v cudzine, zastupiteľský úrad, v ktorého obvode sa zdržujú.

(3) Ak je osoba, ktorá sa má prihlásiť, v prihlasovacej lehote dočasne neprítomná alebo nemocná, môže ju prihlásiť jej zástupca.

(4) Ak ide o osoby, ktoré boly v prihlasovacej lehote predbežne zatknuté, vo vyšetrovacej alebo trestnej väzbe, v ochrannej výchove ústavnej alebo v polepšovni, robotárni alebo tábore nútenej práce, a nevyhovely preto prihlasovacej povinnosti podľa odseku 1, oznámi správa príslušného ústavu (trestného ústavu, súdnej väznice, výchovne, polepšovne alebo robotárne) alebo tábora

nútenej práce údaje potrebné na odvodný súpis do 15. júla miestnemu národnému výboru miesta narodenia dotyčných osôb, pričom zároveň poznamená, kedy budú pravdepodobne prepustené. Ak ide o osoby narodené v cudzine, oznámi uvedené údaje Ústrednému národnému výboru v Brne.

(5) Osoby, ktoré zmenia po prihláške na odvodný súpis trvalý pobyt (miesto zamestnania alebo školy), sú povinné túto zmenu ohlásiť miestnemu národnému výboru, na ktorom sa prihlásily na odvodný súpis.

§ 3.

(1) Pravidelné odvody vykonávajú odvodné komisie, ktorých počet určí krajské vojenské veliteľstvo po dohode s príslušným krajským národným výborom.

(2) Predsedom odvodnej komisie je predseda okresného národného výboru, v ktorého obvode sa odvod koná alebo zástupca ním určený. Ďalšími členmi komisie sú zástupca vojenskej správy a dôstojník zdravotníctva.

(3) Krajské vojenské veliteľstvo a príslušný okresný národný výbor pridelí odvodnej komisii potrebný personál.

(4) Na odvodnom konaní sú prítomní tiež predsedovia miestnych národných výborov obcí, z ktorých sú branci predvolaní na odvod alebo zástupcovia nimi určení.

(5) Okrem osôb uvedených v odsekoch 2 až 4 a brancov, ktorí prišli na odvod, smú byť v odvodnej miestnosti prítomné len osoby, ktoré na to dostanú osobitný príkaz alebo povolenie krajského vojenského veliteľstva alebo krajského národného výboru.

§ 4.

(1) Predseda odvodnej komisie vedie odvodné konanie, bdie nad jeho riadnym chodom a zodpovedá za bezpečné uschovanie odvodných pomôcok v čase hlavných odvodov.

(2) Zástupca vojenskej správy robí odvodné rozhodnutia na podklade lekárskej klasifikácie, podanej dôstojníkom zdravotníctva, rozhoduje, či branec má sa poslať do vojenskej nemocnice na zistenie vady (choroby), ako aj o žiadostiach za odklad základnej služby, ak boly podané pri odvode.

(3) Dôstojník zdravotníctva koná lekársku prehliadku brancov, určuje lekársku klasifikáciu a navrhuje poslanie brancov do vojenskej nemocnice na zistenie vady (choroby).

§ 5.

(1) Každý správny okres tvorí jeden odvodný okres. Odvody sa vykonávajú zpravidla v sídle okresného národného výboru (odvodné miesto). Krajské vojenské veliteľstvo po dohode s krajským národným výborom môže však určiť pre niekoľko správnych okresov jediné odvodné miesto alebo pre jeden správny okres niekoľko odvodných miest.

(2) Branec je povinný splniť odvodnú povinnosť v odvodnom mieste, v ktorého obvode je miestny národný výbor, ktorý by bol v čase, keď sa odvod koná, príslušný prijať jeho prihlášku na odvodný súpis.

(3) Brancom, ktorí chcú odcestovať do cudziny predo dňom, v ktorý majú prísť na odvod, môže krajské vojenské veliteľstvo, v ktorého obvode majú prísť na odvod, povoliť z dôvodov hodných osobitného zreteľa, aby sa podrobili odvodu ihneď po začatí hlavných odvodov pri najbližšej odvodnej komisii.

§ 6.

V cudzine sa odvody nekonajú. Občania sú za čas svojho trvalého pobytu v cudzine oslobodení od povinnosti prísť do Československej republiky, aby splnili pravidelnú odvodnú povinnosť. Podrobia sa však odvodu ihneď po návrate do Československej republiky.

§ 7.

(1) Od povinnosti prísť na odvod sú oslobodení a nepredvolávajú sa naň:

a) branci celkom neschopní na vojenskú činnú službu (odsek 2), ak možno o nich urobiť odvodné rozhodnutie na podklade predložených dokladov,

b) branci predbežne zatknutí, vo vyšetrovacej alebo trestnej väzbe, v ochrannej výchove ústavnej, v polepšovni, robotárni alebo tábore nútenej práce.

(2) Za celkom neschopné na vojenskú činnú službu sa považujú osoby

a) bez ruky alebo bez nohy,

b) slepé na obe oči,

c) hluchonemé,

d) kreténi,

e) súdom pre choromyseľnosť alebo slabomyseľnosť pozbavené úplne svojprávnosti alebo dané pod opatrovníctvo,

f) postihnuté vadou, ktorá ich robí trvalo neschopnými samostatne sa pohybovať, a

g) trpiace zrádnikom (hysteroepilepsiou), duševnou chorobou alebo slabomyseľnosťou.

§ 8.

(1) Branci sú povinní prísť v určenom čase do miestností, kde sa odvod koná, a preukázať svoju totožnosť.

(2) Lekárska prehliadka brancov sa vykonáva v prítomnosti členov odvodnej komisie podľa predpisu vydaného Ministerstvom národnej obrany, ktorý určí najmä, ako sa posudzuje schopnosť brancov na vojenskú činnú službu.

§ 9.

(1) Ak nemožno vadu alebo chorobu bezpečne zistiť pri odvode, musí sa branec poslať na jej zistenie do vojenskej nemocnice.

(2) Odvod osôb uvedených v odseku 1 sa vykoná podľa lekárskeho nálezu vojenskej nemocnice; na odvod sa branec predvolá, len ak uzná odvodná komisia jeho prítomnosť za potrebnú.

§ 10.

(1) Ak nejde o prípad uvedený v § 9, ods. 1, vysloví zástupca vojenskej správy buď konečné odvodné rozhodnutie, alebo ak ide o branca v prvej odvodnej triede, odvod odročí.

(2) Brancom, ktorí boli odvedení, vydá sa odvodný preukaz, ostatným brancom buď osvedčenie o tom, že neboli odvedení, alebo potvrdenie o tom, že ich odvod bol odročený.

§ 11.

(1) Branci predbežne zatknutí, vo vyšetrovacej alebo trestnej väzbe, v ochrannej výchove ústavnej alebo polepšovni, robotárni alebo tábore nútenej práce sú povinní splniť dodatočne odvodnú povinnosť po prepustení. Súd (na Slovensku okresná prokuratúra), správa trestného ústavu, súdnej väznice, výchovne, polepšovne, robotárne a tábora nútenej práce oznámia prepustenie týchto brancov okresnému národnému výboru miesta narodenia (u osôb narodených v cudzine Ústrednému národnému výboru v Brne) a zároveň uvedú pravdepodobné miesta ich budúceho trvalého pobytu.

(2) Ak nemôže branec prísť na určený deň pre nemoc, ktorá ho robí neschopným cestovať alebo z iných závažných dôvodov, je povinný oznámiť túto prekážku miestnemu národnému výboru miesta trvalého pobytu (miesta zamestnania alebo školy); len čo táto prekážka pominula, je taktiež povinný mu to bezodkladne oznámiť.

(3) Miestny národný výbor oznámi nadriadenému okresnému národnému výboru, že

a) došlo k prepusteniu branca z väzby, ochrannej výchovy ústavnej, polepšovne, robotárne alebo tábora nútenej práce,

b) u branca pominula prekážka uvedená v odseku 2,

c) zistil pobyt branca, ktorý na odvod neprišiel.

§ 12.

(1) Ak neprišiel branec z akéhokoľvek dôvodu na hlavný odvod, povolá sa na najbližší dodatočný odvod.

(2) Dodatočné odvody sa konajú po skončení hlavných odvodov podľa potreby do 31. októbra. Čas ich konaní určí krajské vojenské veliteľstvo po dohode s okresným národným výborom v sídle krajského vojenského veliteľstva.

§ 13.
Mimoriadne odvody.

O mimoriadnych odvodoch platia obdobne ustanovenia o pravidelných odvodoch.

Preskúšanie.

§ 14.

Preskúšanie nariadi veliteľstvo oblasti, v ktorého obvode bol odvod vykonaný, po dohode s príslušným krajským národným výborom

a) ak je podozrenie, že odvodné rozhodnutie, podľa ktorého branec nebol odvedený, bolo spôsobené konaním alebo opomenutím, ktoré zakladá skutkovú podstatu súdne trestného činu,

b) ak vzniknú pochybnosti o správnosti odvodného konania, v ktorom branec nebol odvedený.

§ 15.

(1) Ak sa vedie súdne trestné konanie pre podozrenie, že rozhodnutie o neodvedení bolo spôsobené trestným činom, oznámi súd výsledok konania veliteľstvu oblasti, v ktorého obvode bol branec podrobený odvodu.

(2) Ak je niektorý člen odvodnej komisie toho názoru, že odvodné rozhodnutie, podľa ktorého branec nebol odvedený, je nesprávne, oznámi to veliteľstvu oblasti, v ktorého obvode bol odvod vykonaný.

§ 16.

(1) Preskúšaciu komisiu zriaďuje veliteľstvo oblasti po dohode s príslušným krajským národným výborom.

(2) Predsedom preskúšacej komisie je predseda príslušného krajského národného výboru alebo zástupca ním určený. Ďalšími členmi komisie sú zástupca vojenskej správy a dôstojník zdravotníctva. Členom preskúšacej komisie nesmie byť osoba, ktorá bola členom odvodnej komisie.

(3) O preskúšacom konaní, najmä o vydávaní rozhodnutí, o posielaní brancov do vojenskej nemocnice a o dokladoch vydávaných brancom platia obdobne príslušné ustanovenia o odvodnom konaní.

Dobrovoľné odvody.

§ 17.

(1) Povolenie na dobrovoľný vstup do vojska môže sa udeliť každému občanovi začínajúc 1. januárom roku, v ktorom dovŕši 17 rokov. Neplnoletí potrebujú na dobrovoľný vstup do vojska súhlas zákonného zástupcu.

(2) Vojenská činná služba, ktorú dobrovoľník vykonal pred dobrovoľným vstupom do vojska, nemá vplyv na dĺžku základnej služby. Ministerstvo národnej obrany môže povoliť výnimky z tohto ustanovenia.

§ 18.

(1) Žiadosti o dobrovoľný vstup do vojska sa podávajú na krajskom vojenskom veliteľstve najbližšom miestu žiadateľovho trvalého pobytu. Žiadateľ môže v žiadosti uviesť, u ktorého druhu vojska si praje konať vojenskú činnú službu.

(2) Ako prílohy treba k žiadosti pripojiť:

a) preukazy o predbežnom vzdelaní,

b) ak je žiadateľ neplnoletý, prejav zákonného zástupcu, overený miestnym národným výborom miesta jeho trvalého pobytu o tom, že súhlasí s dobrovoľným vstupom do vojska.

§ 19.

(1) Cudzí štátni príslušníci môžu dobrovoľne vstúpiť do vojska len so svolením prezidenta republiky, ak vyhovujú inak podmienkam určeným pre dobrovoľný vstup. Žiadosti sa podávajú na Ministerstve národnej obrany, ktoré ich po vypočutí Ministerstva vnútra predloží prezidentovi republiky.

(2) Ako prílohy treba k žiadosti priložiť:

a) rodný (krstný) list,

b) písomné svolenie príslušného úradu alebo orgánu domovského štátu žiadateľovho na dobrovoľný vstup do vojska, ak neodpustilo Ministerstvo národnej obrany predložiť tento doklad,

c) prejav, overený miestnym národným výborom miesta trvalého pobytu, ktorým sa uchádzač zaväzuje na vojenskú činnú službu v trvaní základnej služby, a za brannej pohotovosti štátu na vojenskú činnú službu na čas vojny,

d) preukazy o predbežnom vzdelaní.

(3) Pre dobrovoľný vstup osôb trvalo usadených na území republiky, ktoré nie sú ani československými občanmi, ani príslušníkmi iného štátu, platia obdobne ustanovenia §§ 17 a 18.

§ 20.

Výdavky spojené s odvodom a preskúšaním.

(1) Branec má pri ceste na odvod alebo na preskúšanie nárok na voľnú cestu 3. triedou osobného vlaku alebo autobusom ČSAD zo stanice najbližšej miestu trvalého pobytu, poprípade miestu zamestnania alebo školy, do odvodného miesta (miesta preskúšania) a späť, ak je vzdialenosť miesta trvalého pobytu (miesta zamestnania alebo školy) od odvodného miesta (miesta preskúšania) väčšia než 6 km. Výdavok spojený s touto voľnou cestou uhradzuje obec miesta trvalého pobytu (miesta zamestnania alebo školy) brancovho. Výdavok na stravovanie pri ceste na odvod alebo na preskúšanie a výdavok na nútené predvedenie na odvod alebo na preskúšanie uhradzuje branec.

(2) Ak bolo preskúšanie nariadené preto, že neodvedenie bolo spôsobené konaním alebo opomenutím, ktoré zakladá skutkovú podstatu súdne trestného činu, uhradzuje výdavky na cestu na preskúšanie branec.

(3) Branec, ktorý sa posiela do vojenskej nemocnice, má nárok na voľnú cestu 3. triedou osobného vlaku alebo autobusom Československej automobilovej dopravy, národného podniku (ČSAD) z odvodného miesta alebo miesta trvalého pobytu do miesta vojenskej nemocnice a späť. Výdavky spojené s touto voľnou cestou a s pobytom vo vojenskej nemocnici uhradzuje štát (vojenská správa).

(4) Výdavky na prípravné odvodné práce idú na ťarchu toho orgánu, ktorému vznikajú.

(5) Ostatné výdavky spojené s odvodom a preskúšaním idú, pokiaľ nie je v odsekoch 1 až 4 ustanovené inak, na ťarchu štátu (vojenskej správy).

Diel II.

Určenie na náhradnú službu na žiadosť.

§ 21.

Na žiadosť možno na náhradnú službu určiť osoby, ktoré

a) sú živiteľmi rodiny (§ 22),

b) sú vlastníkmi poľnohospodárskych podnikov menšieho alebo stredného rozsahu (§ 23),

c) sú spoluživiteľmi rodín (§ 24) alebo

d) majú iné osobitné rodinné, hospodárske alebo sociálne dôvody (§ 25).

§ 22.

(1) Za živiteľa rodiny sa považuje:

a) jediný syn (tiež osvojený alebo nevlastný), ak sú otec aj matka zárobku neschopní,

b) jediný vnuk, ak sú ded a babka zárobku neschopní a ak nemajú deti zárobku schopné,

c) jediný vlastný alebo nevlastný brat súrodencov celkom osirelých a zárobku neschopných,

d) otec dvoch alebo viac detí,

e) jediný chovanec, ak sú pestúni zárobku neschopní a ak nemajú vlastné deti alebo vnukov (vnučky) zárobku schopných, ak výživa týchto osôb závisí celkom na žiadateľovi a žiadateľ ich preukázane živí.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa vzťahuje aj na osoby, ktoré síce majú súrodencov, ktorí sú však buď mladší ako 17 rokov, alebo sú neschopní zárobku alebo nemôžu pre početnú rodinu, nepriaznivé zárobkové pomery alebo preto, že vôbec nie sú zárobkove činní, sami živiť osoby, ktoré sú svojou výživou odkázané na žiadateľa.

(3) O mužoch starších než 60 rokov a ženách starších než 55 rokov platí vždy, že sú neschopní zárobku.

(4) V prípadoch uvedených v odsekoch 2 a 3 rozhoduje vek rodinných príslušníkov ku dňu 31. decembra roku, v ktorom bola žiadosť podaná.

§ 23.

Vlastník poľnohospodárskeho podniku môže byť určený na náhradnú službu,

a) ak nepresahuje výmera pôdy, na ktorej pracuje, 15 ha,

b) ak je prevádzanie poľnohospodárskeho podniku jeho výlučným alebo aspoň hlavným prameňom obživy pre neho, poprípade aj pre členov jeho rodiny a

c) ak nežije v jeho domácnosti žiadna príbuzná osoba, ktorá pravidelne pracuje v jeho podniku a je spôsobilá za čas jeho neprítomnosti tiež podnik samostatne viesť a vykonávať potrebné práce.

§ 24.

Vo všetkých prípadoch uvedených v § 22 môže byť určená na náhradnú službu, ako spoluživiteľ rodiny, osoba, i keď výživa jej rodinného príslušníka od nej síce celkom nezávisí, ale bola by bez jej prispenia ohrozená, najmä ak môžu ostatní príslušníci rodiny len čiastočne prispievať na výživu rodiny.

§ 25.

Okrem osôb uvedených v §§ 22 až 24 môžu byť na náhradnú službu určené osoby, u ktorých síce nie sú splnené všetky podmienky tam určené, ktoré však majú iné závažné rodinné, hospodárske alebo sociálne dôvody.

§ 26.

(1) Žiadosť o určenie na náhradnú službu podáva odvedenec v deň odvodu odvodnej komisii. Ak nemôže tak urobiť pri tejto príležitosti, ak bol o svojom odvedení upovedomený písomne alebo ak nastaly okolnosti odôvodňujúce žiadosť o určenie na náhradnú službu až po odvode, treba žiadosť podať na miestnom národnom výbore miesta trvalého pobytu žiadateľa, a to najneskoršie do 15 dní po odvode (po dni, keď bolo žiadateľovi oznámené rozhodnutie o odvedení alebo po dni, keď uvedené okolnosti nastaly). Odvedenci, ktorí základnú službu už nastúpili, podávajú žiadosť na vojenskom útvare, u ktorého ju konajú.

(2) Údaje, o ktoré sa žiadosť o určenie na náhradnú službu opiera, treba doložiť, a to spôsobom uvedeným v odsekoch 3 až 5.

(3) K žiadosti, aby odvedenec bol určený na náhradnú službu ako živiteľ rodiny (§ 22), treba pripojiť výkaz o jeho rodinných pomeroch (rodinný výkaz), potvrdený miestnym národným výborom

miesta trvalého pobytu žiadateľa. Vzor rodinného výkazu vydá Ministerstvo národnej obrany po dohode s Ministerstvom vnútra.

(4) K žiadosti, aby odvedenec bol určený na náhradnú službu ako vlastník poľnohospodárskeho podniku menšieho alebo stredného rozsahu (§ 23), treba pripojiť doklady o tom, že odvedenec je vlastníkom takého poľnohospodárskeho podniku (napr. výpisy z pozemkových kníh alebo potvrdenie pozostalostného súdu).

(5) Žiadosť, aby odvedenec bol určený na náhradnú službu z dôvodov uvedených v § 24, treba doložiť obdobným spôsobom, ako žiadosť uvedenú v odseku 3. K žiadostiam podaným z dôvodov uvedených v § 25 treba pripojiť vhodné doklady, ktoré preukazujú dôvody v žiadosti uvedené.

§ 27.

(1) Žiadosti o určenie na náhradnú službu podané odvodnej komisii odovzdá jej predseda miestnemu národnému výboru miesta trvalého pobytu žiadateľovho.

(2) Miestny národný výbor preskúma žiadosť o určenie na náhradnú službu a postúpi ju okresnému národnému výboru, v obvode ktorého žiadateľ má alebo pred nastúpením základnej služby mal trvalý pobyt.

(3) Ak je žiadosť odôvodňovaná neschopnosťou príslušníka rodiny na zárobok a ak nemožno ju mať za preukázanú podľa § 22, ods. 3, predvolá okresný národný výbor dotyčného príslušníka rodiny na prehliadku úradným lekárom, ktorý podá posudok o zárobkovej neschopnosti.

(4) Ak podal žiadosť vlastník poľnohospodárskeho podniku menšieho alebo stredného rozsahu, vyžiada si o nej okresný národný výbor vyjadrenie príslušnej zložky Jednotného sväzu roľníkov.

(5) Okresný národný výbor podá posudok o žiadostiach o určenie na náhradnú službu a zašle ich krajskému vojenskému veliteľstvu, v obvode ktorého bol žiadateľ odvedený.

§ 28.

(1) Ministerstvo národnej obrany ustanoví počet odvedencov, ktorí majú byť v obvodoch jednotlivých krajských vojenských veliteľstiev určení (dodatočne určení) na náhradnú službu, a upovedomí o tom tieto veliteľstvá. Krajské vojenské veliteľstvá zariadia, aby sa sišla zmiešaná komisia.

(2) Predsedom smiešanej komisie je predseda krajského národného výboru alebo ním určený zástupca. Členmi komisie sú ďalší zástupcovia tohto národného výboru a dvaja zástupcovia krajského vojenského veliteľstva.

(3) Na náhradnú službu určí smiešaná komisia predovšetkým odvedencov, o žiadostiach ktorých predpokladá, že zasluhujú osobitný zreteľ, bezohľadu na to, o aký dôvod sa opierajú. Ak nie je tým vyčerpaný počet brancov uvedený v odseku 1, určí na náhradnú službu predovšetkým odvedencov, ktorých žiadosti vyhovujú podmienkam určeným v § 22 a po nich postupne v §§ 23, 24 a 25. Ak prevyšuje počet vyhovujúcich žiadostí počet uvedený v odseku 1, zostanú tieto žiadosti uložené na krajskom vojenskom veliteľstve pre prípad, že dôjde k dodatočnému určovaniu na náhradnú službu.

(4) Smiešaná komisia rozhoduje prostou väčšinou hlasov; pri rovnosti hlasov rozhoduje predseda.

(5) Žiadosti o určenie na náhradnú službu, ktoré dôjdu krajskému vojenskému veliteľstvu po zasadaní smiešanej komisie, ponechá toto veliteľstvo u seba pre prípad, že dôjde k dodatočnému určovaniu na náhradnú službu.

(6) O rozhodnutí smiešanej komisie alebo o tom, že žiadosť zostane uložená na krajskom vojenskom veliteľstve, upovedomí žiadateľa toto veliteľstvo.

§ 29.

(1) Ak pominú dôvody, pre ktoré bol žiadateľ určený na náhradnú službu v čase, keď by ináč bol ešte povinný konať základnú vojenskú službu, musí to ihneď bez vyzvania oznámiť krajskému vojenskému veliteľstvu, ktorého komisia o žiadosti rozhodovala.

(2) V prípade uvedenom v odseku 1 alebo ak krajské vojenské veliteľstvo alebo okresný národný výbor samy kedykoľvek zistia, že dôvody pre určenie na náhradnú službu pominuly alebo že tu vôbec neboly, zruší smiešaná komisia, ktorá o žiadosti rozhodla po vypočutí žiadateľa, toto určenie. Ak bolo určenie na náhradnú službu zrušené, povolá krajské vojenské veliteľstvo dotyčnú osobu na základnú službu alebo na pokračovanie v tejto službe.

§ 30.

Podrobné predpisy o určovaní na náhradnú službu vydá Ministerstvo národnej obrany po dohode s Ministerstvom vnútra.

Diel III.
Základná (náhradná) služba.

Nastúpenie základnej (náhradnej) služby.

§ 31.

(1) Odvedenca povoláva na základnú (náhradnú) službu krajské vojenské veliteľstvo, v obvode ktorého bol odvedený, povolávacím rozkazom. Povolávací rozkaz oprávňuje odvedencov na voľnú cestu 3. triedou osobného vlaku, pri vzdialenosti najmenej 200 km rýchlika alebo autobusom Československej automobilovej dopravy, národného podniku (ČSAD) zo stanice najbližšej k miestu pobytu najkratšou cestou do miesta, kde nastupujú základnú (náhradnú) službu. Výdavky spojené s touto voľnou cestou idú na ťarchu štátu (vojenskej správy).

(2) Študujúci lekárstva, veterinárstva alebo farmácie, ktorým bol povolený odklad základnej služby, môžu byť povolaní na jej výkon vo dvoch častiach, a to najprv na 3 mesiace v čase hlavných prázdnin, po ktorých uplynutí sa prepustia na trvalú dovolenú a zvyšujúcu časť základnej služby vykonajú po ukončení štúdií alebo len čo zanechali štúdia v týchto odboroch.

(3) Ministerstvo národnej obrany môže lekárom z úradnej moci odložiť nástup základnej (náhradnej) služby do nástupného dňa, ktorý nasleduje po uplynutí 6 mesiacov odo dňa ukončenia štúdia.

§ 32.

(1) Každá povolaná osoba je povinná prísť v určený deň a hodinu na miesto uvedené v povolávacom rozkaze a priniesť so sebou odvodný preukaz a povolávací rozkaz. Osoba, ktorá nemohla prísť, pretože v deň, na ktorý bola povolaná, bola neschopná cestovať, je povinná preukázať to lekárskym vysvedčením, ktoré pošle priamo vojenskému útvaru, ku ktorému je povolaná. Lekárske vysvedčenie musí obsahovať údaj, ako dlho bude pravdepodobne trvať neschopnosť cesty, a ak nie je napísané úradným lekárom, musí byť ním potvrdené. Len čo bude povolaná osoba schopná cestovať, je povinná odobrať sa ihneď na miesto označené v povolávacom rozkaze. Ak nenadobudne túto schopnosť do času uvedeného v predloženom vysvedčení, musí predložiť nové lekárske vysvedčenie.

(2) Osobám, ktoré boly odvedené až po dni určenom ako nástupný deň, a nemohly preto nastúpiť základnú službu do jedného mesiaca alebo náhradnú službu do 14 dní odo dňa, keď ju mali nastúpiť, ako i osobám, ktoré pre nemoc alebo z iných dôvodov nemohly nastúpiť základnú (náhradnú) službu do uvedených lehôt, odloží sa nastúpenie ich základnej (náhradnej) služby do nástupného dňa v budúcom roku.

(3) Odvedenec môže z dôvodov hodných osobitného zreteľa žiadať na krajskom vojenskom veliteľstve, v obvode ktorého bol odvedený, aby mu povolilo predčasne nastúpiť základnú službu.

§ 33.

(1) Ak bol odvedenec, povinný nastúpiť základnú (náhradnú) službu, odsúdený na trest na slobode, nepresahujúci 6 mesiacov, povolá sa na nastúpenie základnej (náhradnej) služby; súčasne požiada príslušné krajské vojenské veliteľstvo o odklad trestu, poprípade o jeho prerušenie až do skončenia základnej (náhradnej) služby.

(2) Odvedencom, ktorým nebol povolený odklad (prerušenie) trestu a ktorí preto nemôžu nastúpiť základnú službu najneskoršie do jedného mesiaca alebo náhradnú službu najneskoršie do 14 dní odo dňa, keď ju mali nastúpiť, odloží sa nastúpenie ich základnej (náhradnej) služby do príslušného nástupného dňa v roku, keď už nebudú uvedené prekážky.

(3) Ustanovenia odseku 1 a 2 platia obdobne pre osoby zaradené do táborov nútenej práce.

§ 34.

(1) Po nastúpení základnej (náhradnej) služby sa každý odvedenec podrobí lekárskej prehliadke. Odvedenci, u ktorých sa pri tejto prehliadke zistí lekárska klasifikácia, ktorá je odchylná od klasifikácie určenej pri odvode, určia sa na preskúmanie.

(2) Odvedenec, ktorý bol pri prehliadke podľa odseku 1 uznaný za neschopného na vojenskú činnú službu a určený na preskúmanie, prepustí sa ihneď na trvalú dovolenú až do rozhodnutia prieskumnej komisie.

(3) Ak uzná prieskumná komisia odvedenca prepusteného podľa odseku 2 na trvalú dovolenú za schopného na vojenskú činnú službu, povolá sa odvedenec na pokračovanie v základnej (náhradnej) službe. Čas strávený na trvalej dovolenej podľa odseku 2 sa započítava do základnej (náhradnej) služby. Toto ustanovenie neplatí, ak bolo zistené, že odvedenec bol určený na preskúmanie pre predstieranie vady (choroby) alebo že si vadu (chorou) úmyselne spôsobil alebo že prieskumné konanie úmyselne predlžoval.

Odklad základnej (náhradnej) služby.

§ 35.

(1) Odklad základnej (náhradnej) služby sa povolí na taký čas, aký bude pravdepodobne treba, aby odvedenec ukončil prípravu na svoje povolenie alebo v ktorom pominú dôvody, pre ktoré bol odklad povolený, najmenej však do príslušného nástupného dňa v budúcom roku.

(2) Ak trvajú okolnosti, odôvodňujúce povolenie odkladu i po jeho uplynutí, môže byť na žiadosť predĺžený.

§ 36.

(1) O podávaní žiadostí o odklad základnej (náhradnej) služby, najmä o lehotách pre ich podávanie, platí, platí obdobne ustanovenie § 26, ods. 1 s tým rozdielom, že sa žiadosť podáva buď odvodnej komisii, alebo na krajskom vojenskom veliteľstve, v obvode ktorého bol žiadateľ odvedený. Ak bola žiadosť podaná po uplynutí určenej lehoty, prejedná ju krajské veliteľstvo len vtedy, ak žiadateľ preukáže, že ju podal oneskorene bez svojej viny. ináč žiadosť odmietne.

(2) K žiadostiam treba pripojiť doklady o príprave na budúce povolanie alebo doklady o iných okolnostiach hodných osobitného zreteľa, o ktoré sa žiadateľ opiera.

(3) Zamestnávateľ môže so súhlasom svojho zamestnanca, ktorý bol odvedený, žiadať o odklad jeho základnej (náhradnej) služby, ak to vyžaduje verejný záujem.

(4) Žiadosti o predĺženie povoleného odkladu treba podať najneskoršie do 31. júla na krajskom vojenskom veliteľstve, v obvode ktorého bol žiadateľ odvedený. Ustanovenie odseku 1 vety druhej a tretej platí obdobne.

§ 37.

(1) O žiadosti o odklad, ktorá bola podaná pri odvode, rozhodne zpravidla zástupca vojenskej správy ihneď a vydá žiadateľovi písomné rozhodnutie. Ak to nie je možné, rozhoduje o žiadosti krajské vojenské veliteľstvo, v obvode ktorého bol žiadateľ odvedený.

(2) Proti rozhodnutiu, ktorým bola žiadosť o povolenie (predĺženie) odkladu odmietnutá alebo zamietnutá, môže žiadateľ podať na krajskom vojenskom veliteľstve odvolanie na veliteľstvo oblasti a to do 15 dní odo dňa, keď bol o rozhodnutí upovedomený. Vojenské osoby v činnej službe podávajú odvolanie prostredníctvom svojho vojenského útvaru. Odvolanie možno podať ústne, písomne alebo telegraficky.

(3) Do lehoty uvedenej v odseku 2 sa nepočíta deň, keď rozhodnutie bolo doručené. Ak pripadá posledný deň lehoty na nedeľu alebo na deň, pre ktorý platia zákonné ustanovenia o nedeliach, končí lehota najbližším všedným dňom. Za deň podania odvolania sa považuje deň, keď bolo podané poštovému alebo telegrafnému úradu, u vojenských osôb v činnej službe v deň, keď bolo podané veliteľstvu vojenského útvaru.

(4) O odvolaní rozhoduje veliteľstvo oblasti s konečnou platnosťou.

(5) Žiadosti o odklad (jeho predĺženie) alebo odvolania proti zamietavým rozhodnutiam o takých žiadostiach nemajú odkladný účinok. Odvedenec, ktorého žiadosť alebo odvolanie vo veci odkladu boly vybavené kladne až po nastúpení základnej (náhradnej) služby, prepustí sa z vojenskej činnej služby na trvalú dovolenú.

§ 38.

(1) Ak zistí krajské vojenské veliteľstvo, že tu dôvody pre povolenie (predĺženie) odkladu neboly alebo že pominuly, zruší odklad a povolá dotyčnú osobu do základnej (náhradnej) služby. Osoba, ktorej bol povolený odklad na dlhší čas ako jeden rok, je povinná, ak dôvody pre tento odklad pominuly, ihneď to oznámiť krajskému vojenskému veliteľstvu.

(2) O odvolaní proti rozhodnutiu o zrušení odkladu platia obdobne ustanovenia § 37, ods. 2 až 5.

Počítanie a nahradzovanie základnej (náhradnej) služby.

§ 39.

(1) Základná (náhradná) služba sa počíta odo dňa, keď ju odvedenec skutočne nastúpil.

(2) Odvedencom, ktorí už slúžili vo vojsku a boli z neho prepustení, sa základná (náhradná) služba už vykonaná započítava do základnej (náhradnej) služby. Toto ustanovenie sa však nevzťahuje na dobrovoľníkov (§ 17, ods. 2).

§ 40.

(1) Základnú (náhradnú) službu zameškanú prekročením dovolenej, dovolenou presahujúcou čas riadnej dovolenej, ako i vyšetrovacou väzbou nariadenou v trestnom konaní, ktoré skončilo odsudzujúcim rozsudkom, treba nahradiť.

(2) Základná (náhradná) služba zameškaná nemocou, úrazom alebo zdravotnou dovolenou sa nenahradzuje, ak nemoc alebo úraz nevznikly alebo sa nezhoršily vlastnou vinou dotyčnej osoby.

(3) Ak nemôže osoba povolaná na náhradnú službu konať túto službu pre chorobu nepretržite za čas dlhší než 28 dní a ak nie je pravdepodobné, že sa uzdraví najneskoršie v ďalších 14 dňoch, prepustí sa na trvalú dovolenú a povolá sa na pokračovanie v náhradnej službe v budúcom výcvikovom období. Ak dôjde k prepusteniu v poslednom mesiaci náhradnej služby, odpustí sa jej zvyšok.

(4) Ženy, u ktorých počas základnej (náhradnej) služby bude zistená tehotnosť, prepustia sa na trvalú dovolenú až do preloženia do zálohy (náhradnej zálohy).

§ 41.

(1) Ak bola osoba, ktorá koná základnú (náhradnú) službu, odsúdená občianskym súdom na trest na slobode nepresahujúci 6 mesiacov, podá príslušný vojenský útvar žiadosť o odklad trestu až do skončenia základnej (náhradnej) služby.

(2) Ak sa nevyhovelo žiadosti o odklad trestu podanej podľa odseku 1 alebo ak bola na osobu v základnej (náhradnej) službe nariadená zaisťovacia alebo vyšetrovacia väzba občianskym súdom, prepustí sa na trvalú dovolenú. Po prepustení z trestu (väzby) je táto osoba povinná ihneď pokračovať v základnej (náhradnej) službe.

Prepustenie zo základnej (náhradnej) služby.

§ 42.

(1) Zo základnej (náhradnej) služby sa prepustia osoby zpravidla po jej vykonaní, poprípade po nahradení zameškanej služobnej doby.

(2) Pred prepustením zo základnej (náhradnej) služby podrobí sa každá vojenská osoba lekárskej prehliadke u svojho útvaru.

(3) Vojenský preukaz oprávňuje osoby prepustené zo základnej (náhradnej) služby na voľnú cestu 3. triedou osobného vlaku, pri vzdialenosti najmenej 200 km rýchlika, alebo autobusom Československej automobilovej dopravy, národného podniku (ČSAD) zo stanice miesta prepustenia do stanice do stanice trvalého pobytu. Dôstojníci základnej služby majú nárok na voľnú cestu 2. triedou rýchlika. Výdavky spojené s voľnou cestou idú na ťarchu štátu (vojenskej správy).

§ 43.

(1) Predčasne možno zo základnej služby prepustiť na trvalú dovolenú osoby,

a) ak majú byť odstránené početné prebytky,

b) ak ide o hromadné prepúšťanie príslušníkov jedného odvodného ročníka pred ich preložením do zálohy,

c) ktoré boly určené na preskúmanie pre neschopnosť na vojenskú činnú službu,

d) ak tak rozhodne prieskumná komisia,

e) ktorým bol dodatočne povolený odklad.

(2) Z náhradnej služby možno predčasne prepustiť z dôvodov uvedených v odseku 1, písm. b) až e).

(3) Osobám prepusteným na trvalú dovolenú podľa odseku 1, písm. b) môže Ministerstvo národnej obrany odpustiť zvyšok základnej (náhradnej) služby. Ak ide o čas kratší ako 7 dní, započíta sa tento čas ako vykonaná vojenská činná služba.

§ 44.

(1) Osoby, ktoré boly v jednom roku odvedené, patria po skončení základnej (náhradnej) služby do toho istého ročníka zálohy (náhradnej zálohy), ktorý sa označuje ako prvý, druhý a ďalší ročník zálohy (náhradnej zálohy).

(2) Do prvého ročníka zálohy patria všetky osoby toho istého odvodného ročníka, ktoré nastúpily základnú službu v roku odvodu a boly po skončení základnej služby preložené do zálohy, a to odo dňa tohto preloženia až do konca nasledujúceho kalendárneho roku; v ďalšom kalendárnom roku patria potom do druhého ročníka zálohy a podľa toho sa označujú ďalšie ročníky zálohy.

(3) Náhradní záložníci toho istého odvodného ročníka sú príslušníkmi prvého ročníka náhradnej zálohy za čas, za ktorý sú týmito príslušníkmi osoby toho istého odvodného ročníka, ktoré konaly základnú službu.

Diel IV.
Ďalšia služba.

§ 45.

(1) Ďalšiu službu na žiadosť konajú vojenské osoby, ktoré vykonaly základnú službu,

a) ak zotrvajú dobrovoľne vo vojenskej činnej službe,

b) ak sú v prípravnej službe pre prijatie do služobného pomeru vojenských osôb z povolania,

c) pri pobyte na vojenských školách pre výchovu vojenských osôb z povolania.

(2) O ďalšej službe konanej na žiadosť, najmä o nahradzovaní zameškanej služby, prieskumnom konaní, odklade (prerušení) trestu na slobode a o prepustení z vojenskej činnej služby platia obdobne ustanovenia platné pre základnú službu.

§ 46.

(1) Osoby, ktoré sú povinné ďalšou službou, sú zaviazané zotrvať vo vojenskej činnej službe, dokiaľ prevzatý záväzok na ďalšiu službu nesplnia. Podrobnosti o záväzku na ďalšiu službu a o spôsobe, akým sa vykonáva, určí Ministerstvo národnej obrany.

(2) Osoby, ktoré sú povinné ďalšou službou, môžu z nej byť na svoju žiadosť Ministerstvom národnej obrany prepustené pred splnením záväzku v prípadoch hodných osobitného zreteľa, ak vrátia z nákladov vynaložených na ich výcvik (zdokonaľovanie) sumu, ktorá je úmerná dĺžke zvyšujúcej (dosiaľ neplnenej) ďalšej služby. Výška týchto nákladov sa určí podľa smerníc, vydaných Ministerstvom národnej obrany po dohode s Ministerstvom financií.

(3) Ustanovenie odseku 2 platí obdobne pre vojenské osoby z povolania, ktorým vojenská správa poskytla štipendium alebo čo i len čiastočnú náhradu študijných nákladov.

(4) Vojenské osoby z povolania, ktoré stratily vojenské hodnosti, môžu byť Ministerstvom národnej obrany výnimočne na svoju žiadosť v prípadoch hodných osobitného zreteľa, prepustené z vojenskej činnej služby pred splnením prevzatého záväzku.

(5) Osoby, ktoré boly prijaté do prípravnej služby, aby boly prevzaté do služobného pomeru vojenských osôb z povolania alebo do vojenských škôl pre výchovu dôstojníkov z povolania alebo ktoré dostaly štipendium, sú ďalšou službou povinné aj vtedy, keď sa pre vlastné zavinenie nestaly vojenskými osobami z povolania.

(6) Vystúpiť z výcviku (zdokonaľovania) na vojenské osoby z povolania povolí Ministerstvo národnej obrany len vtedy, ak vráti dotyčná osoba sumu, ktorá sa rovná nákladom vynaloženým na jej výcvik (zdokonaľovanie).

Diel V.
Vojenské cvičenia.

§ 47.

(1) Vojenské cvičenia sú pravidelné, výnimočné alebo dobrovoľné.

(2) Záložníci a náhradní záložníci, ktorí sa natrvalo zdržujú v cudzine, nepovolávajú sa v čase pobytu v cudzine na cvičenie, sú však povinní ho vykonať po návrate z cudziny. Ministerstvo národnej obrany môže týmto osobám z dôvodov hodných osobitného zreteľa odpustiť vykonávanie všetkých alebo niektorých cvičení.

§ 48.

(1) Záložníci z počtu mužstva a poddôstojníkov povolávajú sa zpravidla na štyri pravidelné cvičenia po štyroch týždňoch, a to v treťom, piatom, siedmom a deviatom ročníku zálohy (náhradnej zálohy).

(2) Záložníci, ktorí konali základnú službu kratšiu než tri štvrtiny základnej služby, a náhradní záložníci povolávajú sa mimo cvičení uvedených v odseku 1 na ďalšie pravidelné štvortýždenné cvičenie, zpravidla v prvom ročníku zálohy (náhradnej zálohy).

(3) Ministerstvo národnej obrany môže, ak to vyžaduje výcvik alebo zaistenie pohotovosti brannej moci, nariadiť povolanie na cvičenia iného trvania a v iných lehotách, pokiaľ tým úhrnná dĺžka určená v odseku 1, poprípade 2, nebude prekročená.

(4) Ministerstvo národnej obrany môže odpustiť konanie cvičení, na ktoré neboli záložníci alebo náhradní záložníci povolaní v určených lehotách.

§ 49.

(1) Dôstojníci v zálohe povolávajú sa zpravidla na päť pravidelných cvičení po štyroch týždňoch, a to v druhom, štvrtom, šiestom, ôsmom a desiatom ročníku zálohy.

(2) Ustanovenia § 48, ods. 2 až 4 platia primerane aj o cvičeniach dôstojníkov v zálohe.

§ 50.

(1) Záložníkov a náhradných záložníkov povoláva na cvičenia krajské vojenské veliteľstvo miesta narodenia povolávacím rozkazom. Ustanovenia § 31, ods. 1, vety druhej a tretej platia obdobne; dôstojníci v zálohe majú však nárok na voľnú cestu 2. triedou rýchlika.

(2) Na cvičenie sa povoláva zpravidla na určitý deň. Výnimočne možno povolať na okamžité nastúpenie cvičenia. Ak sa povoláva na určitý deň, treba dodať povolávací rozkaz najneskoršie šesť týždňov pred začiatkom cvičenia.

(3) Ak vyžaduje to potreba vojska, môže byť v mimoriadnych prípadoch povolanie vykonané hromadným povolávacím rozkazom uverejneným vyhláškou alebo u jednotlivých osôb telegraficky. Ak sa vykonáva povolanie vyhláškou alebo telegraficky, platí o použití železnice a autobusu Československej automobilovej dopravy, národného podniky (ČSAD) ustanovenie § 58, ods. 4.

§ 51.

(1) Osobe cvičením povinnej môže byť na jej žiadosť z dôvodov hodných osobitného zreteľa povolené vykonať cvičenie v určitom období roka, v ktorom je povinná cvičením.

(2) Žiadosti podľa odseku 1 treba podať na príslušnom kmeňovom telese do 31. januára roku, v ktorom je dotyčná osoba povinná cvičením, najneskoršie však do 15 dní po doručení povolávacieho rozkazu.

(3) Dôvody v žiadosti uvedené musia byť potvrdené miestnym národným výborom miesta trvalého pobytu žiadateľa alebo doložené vhodnými dokladmi.

(4) O žiadostiach rozhoduje s konečnou platnosťou kmeňové teleso.

§ 52.

(1) Osobe cvičením povinnej môže byť na jej žiadosť z dôvodov hodných osobitného zreteľa povolený odklad cvičenia na budúci rok.

(2) Zamestnávateľ môže so súhlasom svojho zamestnanca, ktorý bol povolaný na cvičenie, žiadať o odklad tohto cvičenia, ak to vyžaduje verejný záujem.

(3) Žiadosti podľa odseku 1 treba podať v lehotách uvedených v § 51, ods. 2 na krajskom vojenskom veliteľstve miesta narodenia, v naliehavých prípadoch na krajskom vojenskom veliteľstve najbližšom miestu trvalého pobytu žiadateľa, po nastúpení cvičenia na veliteľstve príslušného vojenského útvaru. Ustanovenie § 51, ods. 3 platí obdobne. Podanie žiadosti o odklad cvičenia nemá odkladný účinok.

(4) O žiadostiach rozhoduje s konečnou platnosťou krajské vojenské veliteľstvo, na ktorom bola žiadosť podaná.

§ 53.

(1) Osoba povolaná na cvičenie je povinná prísť v určený čas na miesto uvedené v povolávacom rozkaze. Ak má podľa povolávacieho rozkazu prísť okamžite, je povinná do 4 hodín po doručení alebo uverejnení povolávacieho rozkazu nastúpiť najkratšiu cestu do miesta uvedeného v povolávacom rozkaze.

(2) O nastúpení cvičenia platia, ak nie je určené inak, obdobne ustanovenia o nastúpení základnej (náhradnej) služby.

(3) Osoby nastupujúce cvičenie sú povinné predložiť vojenský preukaz, povolávací rozkaz, poprípade určovací lístok (§ 58, ods. 2).

§ 54.

(1) Z cvičenia sa predčasne prepustia osoby,

a) ktoré sú pri nastúpení nemocné alebo ktoré za čas cvičenia onemocnejú a stanú sa na zvyšujúci čas vojenskej činnej služby neschopnými,

b) ktoré nastúpily cvičenie s oneskorením presahujúcim 3 dni,

c) ktoré boly za čas cvičenia predbežne zatknuté alebo vzaté do vyšetrovacej alebo trestnej väzby občianskym súdom,

d) ktorým bol za čas cvičenia povolený odklad na budúci rok alebo ktorým bolo cvičenie preložené na iné obdobie.

(2) Osoby uvedené v odseku 1, ako aj osoby, ktoré z akýchkoľvek dôvodov cvičenie nenastúpily, sú povinné cvičenie vykonať v budúcom období, poprípade v budúcom roku. Čas, v ktorom konaly cvičenie, započíta sa im do úhrnnej dĺžky cvičenia; ak došlo k prepusteniu podľa odseku 1 v poslednej tretine cvičenia, zvyšok cvičenia sa odpustí. Osobám, ktoré sa staly neschopnými za čas cvičenia pre vadu alebo chorobu, spôsobenú alebo zhoršenú vykonávaním cvičenia, odpustí sa vždy celý zvyšok cvičenia.

(3) Čas, ktorý osoby povolané na cvičenie strávily v nemocnici alebo v ošetrovni pre nemoc alebo pre zistenie vady (choroby), nepočíta sa do času cvičenia, ak bolo preukázané, že vada (choroba) bola predstieraná alebo spôsobená úmyselne.

(4) Ak nemohla osoba cvičenie dokončiť preto, že vypukla epidémia alebo že boly vyhlásené mimoriadne opatrenia, pokladá sa cvičenie za vykonané.

(5) Ak presahuje vykonaná mimoriadna alebo osobitná služba šesť mesiacov, môže ju Ministerstvo národnej obrany započítať ako jedno alebo dve cvičenia.

(6) O prepustení záložníkov a náhradných záložníkov po skončení cvičenia platia obdobne ustanovenia § 42.

§ 55.

Ak je to v služobnom záujme, môže veliteľ kmeňového telesa povoliť záložníkom a náhradným záložníkom na ich žiadosť, aby vykonali jedno alebo niekoľko dobrovoľných cvičení. Dobrovoľné cvičenia sa nezapočítavajú do úhrnného času pravidelných cvičení.

§ 56.

Ak sa zavádzajú nové bojové prostriedky alebo ak to vyžadujú dôvody výcvikové, môže Ministerstvo národnej obrany povolať vojenské osoby vo výslužbe na cvičenie na čas nevyhnutnej potreby, ktorá nesmie presahovať 8 týždňov.

Diel VI.
Mimoriadna služba.

§ 57.

(1) Povolanie na mimoriadnu službu sa vykonáva buď hromadnými alebo jednotlivými povolávacími rozkazmi. Hromadný povolávací rozkaz sa uverejňuje vyhláškou.

(2) Ak sú nariadené akékoľvek mimoriadne opatrenia, sú povinné nastúpiť základnú (náhradnú) službu všetky osoby prepustené na trvalú dovolenú, okrem osôb prepustených pre neschopnosť.

§ 58.

(1) Ak nebude v povolávacom rozkaze určené inak, sú osoby povolané na mimoriadnu službu povinné do 4 hodín po jeho doručení alebo uverejnení nastúpiť najkratšiu cestu priamo do nástupných staníc vyznačených v ich vojenských preukazoch. Osoby neschopné cestovať musia túto neschopnosť preukázať spôsobom uvedeným v § 32, ods. 1.

(2) Osoby, ktorým bolo uložené nastúpiť mimoriadnu službu v určitý deň alebo na určitom mieste lístkom, ktorý im bol už predom dodaný (určovací lístok), sú povinné nastúpiť mimoriadnu službu podľa obsahu lístku.

(3) Osoby povolané na mimoriadnu službu nastúpia ju u vojenského útvaru, ktorý je vyznačený v ich vojenských preukazoch, určovacích lístkoch alebo povolávacích rozkazoch. Ak je niekomu neznáme, kde má nastúpiť mimoriadnu službu alebo ak má niekto pochybnosť, či sa na neho vzťahuje vyhláška, je povinný sa prihlásiť so všetkými svojimi vojenskými dokladmi na krajskom vojenskom veliteľstve najbližšom miestu jeho pobytu.

(4) Povolávací rozkaz, vojenský preukaz alebo určovací lístok oprávňuje osoby povolané na mimoriadnu službu na voľnú cestu železnicou alebo autobusom Československej automobilovej dopravy, národného podniku (ČSAD). Osobám, ktoré nemajú nijaký z uvedených vojenských dokladov a musia použiť železnicu alebo autobus Československej automobilovej dopravy, národného podniku (ČSAD) na nastúpenie mimoriadnej služby, nahradí sa cestovné po jej nastúpení. Výdavky spojené s touto voľnou cestou idú na ťarchu štátu (vojenskej správy).

§ 59.

(1) O nastúpení mimoriadnej služby platia, ak nie je ustanovené inak, obdobne ustanovenia o nastúpení základnej služby. Lekárskej prehliadke sa však podrobia len osoby, ktoré o to požiadajú.

(2) Z mimoriadnej služby sa prepúšťa buď jednotlive, ak ide o oslobodenie alebo o prepustenie pre neschopnosť, alebo hromadne. Inak platia o prepustení obdobne ustanovenia § 42.

Diel VII.
Oslobodenie od mimoriadnej služby.

§ 60.

(1) Od mimoriadnej služby možno oslobodiť

a) záložníkov a náhradných záložníkov,

b) dôstojníkov a poddôstojníkov vo výslužbe,

c) osoby odvedené pri mimoriadnych odvodoch.

(2) Oslobodiť od mimoriadnej služby možno buď vopred alebo až za mimoriadnych opatrení, na určitý alebo neurčitý čas.

§ 61.

(1) Ak nejde o oslobodenie vopred povolené, nadobúda oslobodenie účinnosť dnom, keď dotyčná osoba bola o ňom upovedomená.

(2) Platnosť povoleného oslobodenia zaniká:

a) ak uplynie čas, na ktorý bolo povolené,

b) ak bolo zrušené,

c) ak pominuly dôvody, pre ktoré bolo povolené.

(3) Zamestnávatelia, ktorí žiadali o oslobodenie pre svojich zamestnancov, sú povinní sledovať, či dôvody trvajú, pre ktoré bolo oslobodenie povolené. Ak sa domnievajú, že ďalšie oslobodenie nie je odôvodnené, sú povinní oznámiť to orgánu vojenskej správy, ktorý o oslobodení rozhodol, a zároveň aj priamo krajskému vojenskému veliteľstvu miesta narodenia oslobodenej osoby.

§ 62.

(1) O žiadostiach o oslobodenie rozhoduje s konečnou platnosťou:

a) ak ide o zamestnancov ústredných úradov, vzdušnej a vodnej dopravy a príslušníkov Sboru väzenskej stráže, Ministerstvo národnej obrany,

b) ak ide o zamestnancov železničnej dopravy a podnikov dôležitých pre obranu štátu, veliteľstvo oblasti, v obvode ktorého je príslušné riaditeľstvo železníc alebo sídlo podniku,

c) u všetkých ostatných osôb krajské vojenské veliteľstvo, v obvode ktorého je sídlo zamestnávateľa alebo je prevádzaná činnosť, ktorá je dôvodom oslobodenia alebo vedúca zložka, ak zasahuje táto činnosť do obvodu niekoľkých krajských vojenských veliteľstiev.

(2) O rozhodnutí upovedomí orgán uvedený v odseku 1 zamestnávateľa; osobu, ktorá bola oslobodená, v prípadoch, keď sama podala žiadosť. Zamestnávateľ upovedomí oslobodené osoby. Preukaz o oslobodení sa však vydá až po vyhlásení mimoriadnych opatrení.

§ 63.

(1) Ak nejde o verejných zamestnancov alebo o zamestnancov podnikov dôležitých pre obranu štátu, vypočuje orgán uvedený v § 52, ods. 1 pred rozhodnutím o oslobodení príslušnú oslobodzovaciu komisiu (odseky 2 a 3).

(2) Oslobodzovacie komisie sa zriaďujú pri krajských a okresných národných výboroch. Skladajú sa zo zástupcov týchto národných výborov a zo zástupcov príslušnej zložky jednotnej odborovej organizácie, poprípade Jednotného sväzu roľníkov. Podrobné predpisy o zložení oslobodzovacích komisií vydá Ministerstvo národnej obrany po dohode s príslušnými ministerstvami po vypočutí jednotnej odborovej organizácie, poprípade Jednotného sväzu roľníkov.

(3) Miestne príslušná je oslobodzovacia komisia zriadená pri okresnom národnom výbore, v obvode ktorého je sídlo zamestnávateľa alebo je prevádzaná činnosť, ktorá je dôvodom oslobodenia. Ak zasahuje činnosť do obvodu niekoľkých okresov, je príslušná oslobodzovacia komisia zriadená pri krajskom národnom výbore.

§ 64.

(1) Ak nemožno o žiadosti o oslobodenie, podanej za mimoriadnych opatrení, rozhodnúť do času, do ktorého má osoba, o oslobodenie ktorej sa žiada, nastúpiť mimoriadnu službu, môže jej byť vo výnimočných prípadoch povolené dočasné oslobodenie.

(2) Dočasné oslobodenie povoľuje orgán, ktorý rozhoduje o žiadosti o oslobodenie. Osobám, ktorým bolo povolené dočasné oslobodenie, vydá sa o tom preukaz.

(3) Tehotné ženy a matky, ktoré sa starajú o deti do 14 rokov, sú oslobodené od mimoriadnej služby, sú však povinné predložiť odvodnej komisii alebo krajskému vojenskému veliteľstvu miesta trvalého pobytu vysvedčenie úradného lekára o tehotnosti alebo potvrdenie miestneho národného výboru o tom, že sa starajú o dieťa mladšie ako 14 ročné.

Diel VIII.
Prepúšťanie z vojska.

§ 65.

Ak zistí krajské vojenské veliteľstvo, že bola odvedená osoba bez toho, že by pre to bol daný právny podklad, nariadi prepustenie dotyčnej osoby z vojska.

§ 66.

(1) Záložníci a náhradní záložníci sa prepustia z vojska dňom 31. decembra roku, v ktorom dovŕšia 60. rok, ak nepožiadali o predĺženie služobnej povinnosti podľa odseku 2.

(2) Vojenským osobám, ktoré splnily brannú povinnosť, môže byť na ich žiadosť služobná povinnosť predĺžená. Žiadosť treba podať do 30. novembra roku, v ktorom dovŕšia 60 rokov na krajskom vojenskom veliteľstve miesta narodenia a pripojiť k nej vojenský preukaz.

(3) Ak bola služobná povinnosť takto predĺžená, môžu byť uvedené osoby prepustené z vojska len dňom 31. decembra kalendárneho roku, v ktorom prejavily, že chcú byť prepustené. Prejav s pripojeným vojenským preukazom zasielajú krajskému vojenskému veliteľstvu miesta narodenia.

§ 67.

(1) Neschopnosť vojenských osôb na vojenskú činnú službu sa zisťuje prieskumným konaním, ktoré prevádzajú prieskumné komisie podľa predpisov vydaných Ministerstvom národnej obrany.

(2) Vojenské osoby neschopné na vojenskú činnú službu sa prepustia z vojska. Toto ustanovenie sa nevzťahuje na

a) vojenské osoby z povolania, ak sa prekladajú do výslužby,

b) dôstojníkov v zálohe, ak im boly priznané vojenské odpočivné platy.

Diel IX.
Osobné úkony pre potreby brannej moci.

§ 68.

(1) Osobnými úkonmi pre potreby brannej moci (ďalej len „osobné úkony“) sa rozumie každá telesná alebo duševná činnosť, ktorá sa požaduje pre priamu podporu brannej moci od osôb, ktoré nevykonávajú vojenskú činnú službu alebo osobitnú službu.

(2) Na osobné úkony môžu byť povolané všetky osoby podliehajúce brannej povinnosti, ktoré nie sú povolané na vojenskú činnú službu alebo osobitnú službu a ktoré nie sú podľa zákona o obrane štátu od osobných úkonov oslobodené.

§ 69.

(1) Osoby, ktoré treba určiť na osobné úkony už vopred, určí okresný národný výbor a vykoná na žiadosť vojenskej správy aj potrebné vyšetrenia a iné opatrenia.

(2) Osobám určeným podľa predchádzajúceho odseku vydá krajské vojenské veliteľstvo miesta trvalého pobytu určovací lístok na osobné úkony.

(3) O povolaní na osobné úkony, o voľnej ceste povolaných osôb, o nastúpení osobných úkonov a o prepustení z nich platia obdobne ustanovenia o mimoriadnej službe.

§ 70.

Podrobné predpisy o osobných úkonoch, najmä o výbere osôb pre ne, vydá Ministerstvo národnej obrany po dohode so zúčastnenými ministerstvami.

Diel X.
Cestovanie do cudziny a vysťahovanie.

Cestovanie do cudziny.

§ 71.

(1) Brancom môže byť vydaný cestovný pas do cudziny len v prípadoch hodných osobitného zreteľa, a to iba s platnosťou najdlhšie do začiatku hlavných odvodov. Len čo začaly hlavné odvody, môže byť vydaný brancovi povolanému v bežnom roku na odvod pas až po splnení jeho odvodnej povinnosti v príslušnej odvodnej triede.

(2) Súhlas na vydanie cestovného pasu udeľuje, ak sa branec môže preukázať dokladom o splnení pravidelnej odvodnej povinnosti, krajské vojenské veliteľstvo miesta trvalého pobytu, inak krajské vojenské veliteľstvo príslušné podľa miesta narodenia.

§ 72.

(1) Odvedencom možno vydať cestovný pas len v prípadoch hodných osobitného zreteľa so súhlasom krajského vojenského veliteľstva, v obvode ktorého boli odvedení, s platnosťou najdlhšie do nástupného dňa, ktorý je určený pre príslušníkov odvodného ročníka, ku ktorému patria, ak bol povolený odklad základnej (náhradnej) služby, na čas povoleného odkladu.

(2) Vojenským osobám na trvalej dovolenej možno vydať so súhlasom krajského vojenského veliteľstva miesta narodenia cestovný pas s platnosťou najdlhšie do 6 mesiacov.

§ 73.

(1) Záložníkom (náhradným záložníkom), ktorí sú ešte povinní konať pravidelné cvičenia, môže byť vydaný cestovný pas bez súhlasu vojenskej správy, avšak s platnosťou len do 1. júla roku, v ktorom sú povinní cvičením, a ak nebudú v dotyčnom roku povolaní na cvičenie, s platnosťou do 1. júla budúceho roku. Cestovný pas s platnosťou po 1. júli roku, v ktorom záložník (náhradný záložník) má vykonať pravidelné cvičenie, môže byť vydaný len so súhlasom krajského vojenského

veliteľstva miesta narodenia, v naliehavých prípadoch krajského vojenského veliteľstva miesta trvalého pobytu.

(2) Vojenským osobám v činnej službe možno vydať cestovný pas len so súhlasom vojenskej správy.

§ 74.
Vysťahovanie.

(1) Povolenie na vysťahovanie udeľuje krajské vojenské veliteľstvo miesta narodenia; ak ide o osoby narodené v cudzine, Krajské vojenské veliteľstvo v Brne. Za mimoriadnych opatrení udeľuje povolenie na vysťahovanie Ministerstvo národnej obrany.

(2) Udelenie povolenia na vysťahovanie nemá vplyv na branný pomer osoby, ktorej bolo udelené. Dotyčná osoba je povinná plniť brannú povinnosť, dokiaľ nebude z vojska prepustená.

Diel XI.
Rôzne ustanovenia.

§ 75.
Vojenské výpomoci.

(1) Vojsko poskytuje na plnenie úloh, uvedených v § 1, ods. 2 písm. c) a v § 1, ods. 3 branného zákona, ozbrojené alebo záchranné vojenské výpomoci.

(2) Vojenská ozbrojená výpomoc záleží v dočasnom pridelení vojenského pomocného oddielu národnému výboru alebo Ministerstvu vnútra, ak žiadajú o ich súčinnosť.

(3) Vojenská záchranná výpomoc záleží v dočasnom pridelení vojenského pomocného oddielu národnému výboru ako pomoc pri pohromách ohrožujúcich ľudské životy alebo dôležité hospodárske statky.

(4) Bližšie predpisy o vojenských výpomociach, najmä o ich vyžadovaní, poskytovaní, složení a použití, ako i o náhrade výdavkov za ich použitie, vydá Ministerstvo národnej obrany po dohode s Ministerstvom vnútra a s ostatnými zúčastnenými ministerstvami.

§ 76.
Úprava hodností vojenských osôb, prepustených alebo preložených do výslužby zo Sboru národnej bezpečnosti.

(1) Hodnosti, ktoré dosiahli príslušníci Sboru národnej bezpečnosti vo vojsku, sa zpravidla nemenia ich prepustením zo Sboru národnej bezpečnosti alebo ich preložením do výslužby, iba že by im táto vojenská hodnosť nemohla byť podľa príslušných služobných predpisov ponechaná.

(2) Na žiadosť vojenskej osoby uvedenej v odseku 1 podanú po jej prepustení zo Sboru národnej bezpečnosti alebo po jej preložení do výslužby, môže byť jej vojenská hodnosť upravená podľa hodnosti, ktorú dosiahla v Sbore národnej bezpečnosti, ak má žiadateľ na to, najmä so zreteľom na svoje chovanie a kvalifikáciu za svojej služby v Sbore národnej bezpečnosti, spôsobilosť.

(3) Osobný úrad príslušníka Sboru národnej bezpečnosti oznámi preloženie do výslužby alebo prepustenie členov Sboru národnej bezpečnosti príslušnému kmeňovému telesu.

§ 77.
Uzatváranie sobášov.

Ministerstvo národnej obrany určí služobnými predpismi, ktoré vojenské orgány udeľujú povolenie na sobáš vojenským osobám v základnej (náhradnej) službe, vojenským osobám z povolania, vojenským osobám vo výslužbe, povolaným prechodne na činnú službu, vojenským osobám konajúcim ďalšiu službu a osobám, ktoré sú v miestnom zaopatrení vojenskej invalidovne, a za akých podmienok. Osobám konajúcim základnú službu možno udeliť povolenie na uzavretie sobáša len v prípadoch hodných osobitného zreteľa.

§ 78.
Vojenské preukazy.

(1) Vojenským osobám, ktoré sa prepúšťajú zo základnej (náhradnej) alebo ďalšej služby, a vojenským osobám z povolania, ktoré sa prekladajú do zálohy, vydáva sa ako doklad o ich vojenskom pomere vojenský preukaz.

(2) Strata vojenského preukazu musí byť hlásená krajskému vojenskému veliteľstvu miesta narodenia; toto veliteľstvo zariadi, aby bol vydaný druhopis preukazu.

(3) Vojenský preukaz smie byť pripojený ako príloha len k žiadostiam týkajúcim sa branného pomeru alebo ak to vyžadujú osobitné predpisy.

(4) Vojenská osoba nesmie pri cestách do cudziny brať so sebou vojenský preukaz.

§ 79.
Vstup do cudzích vojenských služieb.

(1) Žiadosti o povolenie vstúpiť do cudzích vojenských služieb, riadne odôvodnené a opatrené dokladom o brannom pomere a potvrdením príslušného cudzieho úradu, že žiadateľ bude do vojenských služieb v dotyčnej armáde prijatý a na aký čas, podávajú sa na krajskom vojenskom veliteľstve miesta narodenia.

(2) Ministerstvo národnej obrany predloží žiadosť uvedenú v odseku 1 po vypočutí Ministerstva vnútra, poprípade Ministerstva zahraničných vecí, prezidentovi republiky s príslušným doporučením.

§ 80.
Doplňovacie úrady.

(1) Veliteľstvá doplňovacích obvodov sa nazývajú krajské vojenské veliteľstvá.

(2) Sídla doplňovacích úradov I. a II. stolice a obvody ich pôsobnosti určí Ministerstvo národnej obrany po dohode s Ministerstvom vnútra, vyhláškou vo Sbierke zákonov.

§ 81.
Styk občanov s vojenskými úradmi (veliteľstvami).

(1) Ak nie je inak ustanovené, predkladajú záložníci (náhradní záložníci) a vojenské osoby na trvalej dovolenej všetky podania vo veciach svojho branného pomeru krajskému vojenskému veliteľstvu miesta narodenia, odvedenci krajskému vojenskému veliteľstvu, v obvode ktorého boli odvedení. Rozhodnutia vojenských úradov (veliteľstiev) v týchto veciach sa im oznamujú, ako aj vojenské preukazy dávajú priamo alebo prostredníctvom miestneho národného výboru miesta trvalého pobytu.

(2) Podania vo veciach branného pomeru, ktoré sú vojenské osoby mimo činnej služby povinné robiť alebo podania, ku ktorým boly príslušným úradom vyzvané, nemusia v Československej republike vyplácať; na obálkach musia však uviesť vojenskú hodnosť, branný pomer, meno a priezvisko a pripojiť poznámku „Poštovné paušalizované“.

§ 82.
Oznamovania potrestaní a úmrtí vojenských osôb mimo činnej služby.

(1) Ak odsúdil občiansky trestný súd osobu mužského pohlavia mladšiu ako 21 rokov alebo vojenskú osobu mimo činnej služby nepodmienečne na trest na slobode, ak došlo pri podmienečnom odsúdení k výkonu trestu na slobode, ak bol trest odpustený celkom alebo zčiastky alebo ak bola dotyčná osoba z trestu podmienečne prepustená, oznámi to súd (zaslaním trestného lístku) krajskému vojenskému veliteľstvu miesta narodenia, a ak ide o osoby narodené v cudzine, Krajskému vojenskému veliteľstvu v Brne.

(2) Ak bola vojenská osoba mimo činnej služby odovzdaná do ochrannej ústavnej výchovy, do polepšovne, robotárne alebo do tábora nútenej práce, oznámi to správa ústavu, výchovne, polepšovne, robotárne alebo tábora krajskému vojenskému veliteľstvu miesta narodenia; to isté platí o prepustení.

(3) Ak zomrela vojenská osoba mimo činnej služby, oznámi to miestny národný výbor miesta, kde zomrela, krajskému vojenskému veliteľstvu miesta narodenia.

§ 83.
Kontrola splnenia brannej povinnosti.

(1) Orgány prijímajúce zamestnancov do verejných služieb a orgány overujúce voliteľnosť osôb zvolených na zastávanie verejných funkcií sú povinné presvedčiť sa o tom, či osoba, ktorá žiada o prijatie do verejných služieb, poprípade ktorá bola zvolená na verejnú funkciu, splnila povinnosti, ktoré jej branný zákon podľa jej veku ukladá, a či jej prijatiu nebránia prekážky, uvedené v § 9 branného zákona.

(2) Za účelom uvedeným v odseku 1 si vyžiadajú orgány uvedené v odseku 1 od žiadateľov (zvolených osôb) vojenský preukaz alebo doklad o splnení odvodnej povinnosti alebo urobia dotaz na krajskom vojenskom veliteľstve miesta narodenia.

(3) Verejnými službami treba rozumieť všetky služby vo služobnom (pracovnom) pomere štátnych alebo štátom spravovaných ústavov, podnikov, fondov a zariadení, verejnoprávnych korporácií alebo sväzkov ľudovej správy.

Diel XII.
Prechodné ustanovenia.

§ 84.
Prechodná úprava pravidelnej odvodnej povinnosti.

(1) Do dňa, určeného vládou podľa § 85 ods. 1 branného zákona, rozumie sa všade tam, kde sa v tomto nariadení hovorí o vzniku pravidelnej odvodnej povinnosti, 1. január roku, v ktorom branec dovŕši 20 rokov; kde sa hovorí o zániku tejto povinnosti, koniec odvodného konania, ktorému sa branec podrobil v roku, v ktorom dovŕši 22 rokov.

(2) Do dňa určeného vládou podľa § 85, ods. 2 branného zákona

a) platia ustanovenia tohto nariadenia o druhej odvodnej triede pre tretiu odvodnú triedu,

b) možno odvod odročiť aj v druhej odvodnej triede.

Diel XIII.
Účinnosť a vykonanie.

§ 85.

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom 1. októbra 1949; vykoná ho minister národnej obrany po dohode so zúčastnenými ministrami.

Zápotocký v. r.

arm. gen. Svoboda v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.